

Beleidsuitwerking Gedwongen Kader regio Alkmaar 2015

1 Inleiding

In het nieuwe jeugdstelsel voert de gemeente de regie over alle vormen van ondersteuning en hulp voor jeugd. Inclusief het gedwongen kader: jeugdbescherming en jeugdreclassering.

- Jeugdbescherming omvat de uitvoering van een door de rechter opgelegde kinderschermingsmaatregel, zoals een ondertoezichtstelling of een voogdijmaatregel.
- Jeugdreclassering omvat toezicht en begeleiding, als onderdeel van de door de rechter opgelegde voorwaarden bij schorsing van een voorlopige hechtenis of bij een voorwaardelijke veroordeling. De jeugdreclassering kan jongeren tevens vrijwillige begeleiding bieden in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming.

Jeugdbescherming en jeugdreclassering worden in het nieuwe stelsel uitgevoerd door Gecertificeerde instellingen (GI). De Raad voor de Kinderbescherming blijft de onafhankelijke, landelijk werkende overheidsinstelling, die de toegangspoort vormt voor jeugdbescherming op basis van een eigen oordeel over de situatie in een gezin. De Raad adviseert de rechter over het opleggen van een maatregel. De Raad voor de Kinderbescherming valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

De gemeente moet vóór 1 januari 2015 afspraken maken met de Gecertificeerde instellingen¹ en met de Raad voor de Kinderbescherming over de inrichting van het gedwongen kader bij de hulp aan jeugd. Deze afspraken moeten worden vastgelegd in een samenwerkingsprotocol. Deze notitie vormt de basis voor de afspraken in het samenwerkingsprotocol.

Daarnaast heeft de notitie een informatieve functie, waar het gaat om de verschillende vormen waarin het gedwongen kader vorm kan krijgen.

In de volgende hoofdstukken komt achtereenvolgens aan de orde:

- Gemeentelijke visie en uitgangspunten
- Jeugdzorg in het gedwongen kader
- Op- en afschaling

---

¹ Bureau Jeugdzorg, het Leger des Heils en de William Schrikker Groep

2 Gemeentelijke visie op en uitgangspunten voor het gedwongen kader

2.1 Visie op gedwongen kader

De kaders voor de afspraken met Veilig Thuis (advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling), de Gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming liggen vast in de door de gemeenteraad vastgestelde Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Noord-Holland-Noord (oktober 2014). In deze visie wordt dat nader uitgewerkt waar het gaat om het gedwongen kader. Verder zijn er raakvlakken met het beleidsplan Jeugd en met de verschillende notities over de toegang/inrichting sociaal domein.

Belangrijke uitgangspunten zijn versterken van de eigen kracht en inzet van het sociale netwerk, duidelijkheid over taakverdeling en regievoering, praten met ouders en kinderen en niet over ouders en kinderen uitgaande van de werkwijze 1Gezin1Plan1Regisseur en het borgen van de veiligheid van kinderen. Deze visie en uitgangspunten trekken we door naar onze opvattingen over het gedwongen kader:

Er moet een transformatie in de jeugdhulp plaatsvinden die er toe leidt dat de focus op de mogelijkheden ligt, in plaats van op de problemen.

Het nieuwe stelsel biedt de mogelijkheid om hulp binnen het vrijwillig en het gedwongen kader als een continuüm te zien met dezelfde doelen, namelijk herstel en versterking van de eigen kracht van jeugdige, zijn gezin en het sociale netwerk om hen heen. Om dat in praktijk te verwezenlijken is een naadloze aansluiting van hulp in "vrijwillig kader" en hulp in "gedwongen kader" noodzakelijk.

2.2 Uitgangspunten gedwongen kader

a. Versterken van het voorveld leidt tot minder maatregelen

De beschermingsvraag begint wanneer professionals of de omgeving zich zorgen maken, omdat ze zien dat ouders tegen grenzen aan lopen, lichte hulp niet baat en ouders zelf niet om hulp vragen. Door te investeren in vroegsignalering van risicofactoren (bijv. vechtscheidingen, financiële problemen, e.a.), preventie en versterking van het voorveld - ook door het inzetten van drang² - kan erger worden voorkomen én tegelijkertijd kostenbesparend worden gewerkt. Onnodige inzet van zware zorg wordt zo voorkomen.

b. Inzet van een kindbeschermingsmaatregel is een uiterste middel

Het gedwongen kader in de jeugdhulp is een uiterste middel, een ultimum remedium, in te zetten als alle andere middelen falen of naar verwachting zullen falen. In de meeste gevallen is hulp vanuit een lokaal gebiedsteam voldoende. In sommige gevallen zal meer specialistische hulp nodig zijn. Alleen als de problemen ernstig zijn en de inschatting is dat ouders zich niet bereid tonen of niet in staat zijn om de onveiligheid of ernstige bedreiging af te wenden, komt het gedwongen kader in beeld. Bij de overweging of een kindbeschermingsmaatregel aan de orde is moet concreet worden benoemd welke meerwaarde verwacht wordt van de ondertoezichtstelling.

		Risiko voor het kind	
		laag	hoog
Bereidheid, vertrouwen en vermogen van ouders om met het probleem aan de slag te gaan:	laag	Geen melding of toezicht omdat de zorg te gering is	Vraagt om nader onderzoek/ verder toezicht
	hoog	Ouders nemen zelf de regie	Ouders nemen zelf de regie

c. Samenwerking Gecertificeerde instellingen en overige aanbieders van jeugdzorg

Het is onze overtuiging dat samenwerking tussen Gecertificeerde instellingen en overige aanbieders van jeugdzorg een efficiënte en kwalitatief betere uitvoering van jeugdbeschermings- en jeugdreclasserings-

² Met drang wordt bedoeld een intensieve vorm van bemoeienis om een dwangmaatregel te voorkomen, waarbij het voor het gezin duidelijk is dat een gedwongen maatregel dreigt als de drangaanpak niet volstaat.

maatregelen (JB/JR) oplevert. De ambitie is om het aantal maatregelen te laten afnemen en de duur ervan te verkorten. Soms is snel opschalen en inzet van zware zorg echter nodig. Te allen tijden dienen maatregelen op tijd, op maat en efficiënt te worden ingezet. De inzet van jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten jeugdzorg staat nooit op zichzelf, maar is (tijdelijk) integraal onderdeel van een sluitende keten en aanvullend op de lokale zorgstructuren.

d. *De regie ligt (zo dicht mogelijk) bij het gezin*

We willen het aantal hulpverleners per gezin verminderen en ouders en kind nog meer bij de zorg en ondersteuning betrekken. Ook als er JB/JR-maatregelen worden uitgevoerd is de betrokkenheid van de jongere en het gezin van belang. Uitgangspunt is dat de regie in eerste plaats én zo lang mogelijk bij de ouders zelf ligt. Vanuit het gebiedsteam wordt als dat nodig is een regisseur aangesteld die toeziet op een goede samenwerking van betrokken partijen en de communicatie verzorgt met een gezin. Het belang van een betekenisvolle samenwerkingsrelatie met jongere en gezin staat hierbij voorop. De regisseur staat in contact met de overige hulpverlening en maakt duidelijke afspraken, in voorkomende gevallen ook met de gezinsvoogd en/of jeugdreclasserder, die er wettelijk voor verantwoordelijk is dat de jeugdbeschermings- of reclasseringsmaatregelen worden uitgevoerd.

Als de rechter een maatregel oplegt, heeft de jeugd- & en gezinsbeschermer van de Gecertificeerde instelling de casusregie. Hij/zij heeft ook het wettelijk recht om jeugdhulp in te zetten, die nodig is om de doelen van de maatregel te behalen. De afspraak is gemaakt dat aan het begin van het traject een hulpverleningsplan wordt overlegd door de GI en dat eventuele wijzigingen op dit plan, waar het de inzet van jeugdhulp betreft, aan de gemeente worden doorgegeven.

In het kader van drang (bemoeizorg door GI in vrijwillig kader) is het het gebiedsteam, dat toestemming geeft voor het inzetten van niet vrij toegankelijke hulp. Het is ook het gebiedsteam dat opdracht geeft om een drangtraject door een GI in te zetten.

2.3 Doelen en criteria m.b.t. hulp in gedwongen kader

- Regie (terug) bij de ouders, die immers de hoofdverantwoordelijken zijn voor (de opvoeding/het opgroeien van) hun kinderen. In het gedwongen kader ligt de regie niet meer bij de ouders.
- Terugdringen van de instroom in het gedwongen kader als resultante van preventief en samenhangend beleid.
- Terugdringen van de instroom in de zware, specialistische zorg (jeugdzorgplus, 24-uurszorg, jeugdpsychiatrische zorg).
- Terugdringen in aantal en in duur van uithuisplaatsingen, ten gunste van de inzet van hulp in huis
- Ten opzichte van het budget van 2012 in totaal 15 % bezuinigen
- Een stimulering van innovatieve aanpak in de jeugdzorg

3 Jeugdzorg in het gedwongen kader

Onder hulpverlening in het gedwongen kader wordt verstaan: alle hulpverlening die wordt uitgevoerd als gevolg van een beslissing van de (kinder-)rechter. De meest voorkomende zijn Jeugdbescherming en Jeugdreclassering. Verder is er sprake van dwang bij een gesloten plaatsing (Jeugdzorg^{plus}). Daarnaast kan de rechter een taakstraf of een geldboete opleggen in het kader van leerplicht. Een Halt-preventie kan ten slotte worden ingezet ter voorkoming van strafvervolging, maar alleen als de jongere vrijwillig meewerkt. In onderstaande paragrafen worden de specifieke vormen nader toegelicht.

3.1 Specifieke kenmerken van jeugdzorg in gedwongen kader

Als er jeugdzorg in gedwongen kader plaats vindt is er altijd een rechterlijke uitspraak aan voorafgegaan. Deze hulp is opgelegd, en wanneer ouders of jeugdigen het niet eens zijn met de ingezette zorg zullen zij naar de (kinder-)rechter moeten om van hem een uitspraak te vragen. De rechter zal – alvorens een uitspraak te doen – een verzoek altijd toetsen aan de wet.

Het doel van de jeugdzorg in het gedwongen kader is gelijk aan het doel in vrijwillig kader, namelijk dat een kind weer veilig en onbelemmerd op kan groeien. Is dat doel bereikt, dan wordt daarmee de kindbeschermingsmaatregel overbodig.

De beslissingen van de kinderrechter gelden doorgaans voor een specifieke termijn: een ondertoezichtstelling en een uithuisplaatsing worden voor maximaal een jaar uitgesproken. De kinderrechter kan zo'n maatregel wel telkens (met maximaal een jaar) verlengen, als daartoe reden bestaat.

3.2 Diverse vormen van jeugdzorg in gedwongen kader

Jeugdbescherming

Jeugdbescherming betreft een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Er zijn twee jeugdbeschermingsmaatregelen die de rechter kan uitspreken: een ondertoezichtstelling (OTS, komt veruit het vaakst voor) en ontheffing uit het ouderlijk gezag (voogdijmaatregel). Na een ontheffing wordt het gezag toegewezen aan een Gecertificeerde instelling (GI), bijv. Bureau Jeugdzorg³. Of aan een "natuurlijk persoon", vaak een familielid of een pleegouder. Vanaf 2015 wordt de ontheffing (of in uitzonderingsgevallen ontzetting) uit het ouderlijk gezag vervangen door de "gezagsbeëindigende maatregel".

Een ondertoezichtstelling wordt altijd uitgesproken voor de duur van maximaal één jaar (met de mogelijkheid van verlenging), een voogdijmaatregel loopt in principe door totdat de jeugdige meerderjarig is.

Vanaf 2015 wordt een jeugdbeschermingsmaatregel uitgevoerd door een Gecertificeerde instelling met wie de gemeente een contract heeft afgesloten. De gemeenten in de regio Alkmaar hebben een contract met Bureau Jeugdzorg, het Leger des Heils en de William Schrikker Groep.

Jeugdreclassering

In het kader van het jeugdstrafrecht kan "toezicht en begeleiding" van de jeugdreclassering door de rechter of het OM op advies van de Raad voor de Kinderbescherming worden opgelegd aan een jeugdige naar aanleiding van een gepleegd delict. Ook dit is een vorm van dwang. Daarvan bestaan diverse varianten, aansluitend bij de verschillende typen problematiek. Het doel van jeugdreclassering is het voorkomen van recidive (terugval, herhaling). De Raad voor de Kinderbescherming doet voorafgaand aan de strafzitting onderzoek en komt met een onderbouwd advies aan de kinderrechter voor de op te leggen maatregel.

De Raad voor de Kinderbescherming kan op drie momenten zelf de opdracht tot jeugdreclassering geven:

- In afwachting van een zitting: als te voorzien is dat jeugdreclassering onderdeel zal uitmaken van het strafadvies, kan de raad vooruitlopend op het vonnis al jeugdreclassering inzetten. Is vrijwillig, dus de medewerking van de ouders en jeugdige is noodzakelijk. En de toestemming van de gemeente.
- Tijdens en na een taakstraf.
- Na afloop van detentie, in het kader van nazorg.

Er zijn gevallen waarin een OTS is opgelegd en de jongere een delict pleegt, of omgekeerd. Dan heeft de jongere te maken met een dubbele maatregel (maar die hoeven niet tegelijkertijd te zijn opgelegd).

Jeugdzorg^{plus} (gesloten jeugdzorg)

Jongeren met ernstige gedragsproblemen kunnen in instellingen voor jeugdzorg^{plus} (gesloten jeugdzorg) worden geplaatst. Daar krijgen zij, in hun eigen belang, hulp in een gesloten omgeving. Jeugdzorg^{plus} is voor jongeren met ernstige (gedrags)problemen. Zij hebben bescherming nodig tegen zichzelf of tegen anderen. Het gaat bijvoorbeeld om agressieve jongeren of om meisjes die problemen hebben met loverboys. Het is in het belang van de jongeren zelf dat zij een behandeling krijgen in geslotenheid. Dit voorkomt dat zij zich onttrekken aan de zorg die ze nodig hebben. Of door anderen worden onttrokken aan de zorg. Jeugdzorg^{plus} is dus niet bedoeld als straf, in tegenstelling tot plaatsing in een gesloten jeugdstrafinrichting.

Onder jeugdzorg^{plus} vallen gedwongen opname, gesloten verblijf en gedwongen behandeling. Iedere jongere krijgt een hulpverleningsplan. Hierin kunnen beperkende maatregelen staan, in het belang van de behandeling. Zo kan een instelling jongeren tijdelijk in afzondering plaatsen.

---

³ Vanaf 1 januari De Jeugd- & Gezinsbeschermers

Gesloten jeugdhulp kan alleen worden ingezet onder strikte voorwaarden als de rechter hiertoe een machtiging afgeeft en als een gekwalificeerde gedragswetenschapper de jeugdige met het oog daarop kort tevoren heeft onderzocht. Gesloten jeugdzorg wordt over het algemeen ingezet met instemming (of op initiatief) van ouders of van de GI die een kindbeschermingsmaatregel uitvoert.

Adolescentenstrafrecht

Per 1 april 2014 is in Nederland het Adolescentenstrafrecht ingevoerd. Dat houdt in, dat 18 – 23-jarigen veroordeeld kunnen worden volgens het jeugdstrafrecht indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven. Daarnaast kunnen jongeren van 16 – 18 jaar worden veroordeeld volgens het volwassenenstrafrecht. De reclassering consulteert altijd de Raad voor de Kinderbescherming, alvorens toepassing van het jeugdstrafrecht te adviseren.

Hierdoor hebben de drie reclasseringsorganisaties (3RO) ook een rol gekregen in het jeugdstrafrecht. Dit betekent, dat zij afspraken moeten maken met de gemeenten en regio's over de inzet van jeugdreclassering en jeugdhulp.

Indien het toezicht en begeleiding van deze jongvolwassenen wordt opgedragen aan de jeugdreclassering, dan zijn de gemeenten verantwoordelijk. In het vonnis is opgenomen welke Gecertificeerde instelling daarvoor wordt aangewezen. De raad voor de kindbescherming besteedt hier in het strafadvies expliciet aandacht aan. De leeftijd ten tijde van het plegen van het delict is leidend.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor het aanbod van jeugdreclassering en voor jeugdhulp in een strafrechtelijk kader, ook als deze wordt opgelegd aan 18- tot 23-jarigen, bij toepassing van het jeugdstrafrecht. Daarnaast worden de gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp in het kader van nazorg na verblijf van de jeugdige in een justitiële jeugdinrichting. De directeur van de justitiële jeugdinrichting is bevoegd deze nazorg te bepalen. Tot slot blijven de gemeenten verantwoordelijk voor de nazorg na het justitiële traject: gemeenten krijgen daarvoor de regie overgedragen door de Raad voor de Kinderbescherming in het trajectberaad, dat al start als de jongere nog vast zit.

Voor de jeugdhulp die de Gecertificeerde instelling nadat het vonnis is gewezen aanvullend wil inzetten wordt de gemeente ook verantwoordelijk, maar daarover zal de Gecertificeerde instelling wel eerst met de gemeente moeten overleggen. De route is via het gebiedsteam.

3.3 Overige maatregelen

Leerplicht

Is een leerling niet op school zonder dat hiervoor een geldige reden is? Of voldoet hij niet aan de voorwaarden? Dan zijn de ouders strafbaar. Of de leerling is strafbaar (vanaf zijn 12e jaar). De leerplichtambtenaar kan uiteindelijk een proces-verbaal opmaken. De ambtenaar stuurt het proces-verbaal naar het Openbaar Ministerie en de raad voor de kindbescherming ontvangt een afschrift. Ook kan de leerplichtambtenaar het verzuim melden bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Dit doet hij als hij vindt dat zijn pogingen om de leerling weer naar school te krijgen geen effect hebben. Voor leerlingen van 16 en 17 jaar zonder startkwalificatie kan de SVB dan de kinderbijslag stoppen.

De rechter kan de leerplichtige jongere vanaf 12 jaar een taakstraf of een geldboete geven. De raad voor de kindbescherming adviseert de rechter hierover. Kwalificatie plichtige jongeren kunnen een geldboete krijgen. Ook ouders of verzorgers kunnen een geldboete krijgen. Die kan oplopen tot €3.900. In ernstige gevallen kan de rechter een voorwaardelijke gevangenisstraf met proeftijd opleggen.

Halt

Halt biedt jongeren van 12 tot 18 jaar een alternatief voor justitiële vervolging. Zij kunnen er na het plegen van een strafbaar feit onder bepaalde voorwaarden voor in aanmerking komen. Jongeren komen bij Halt terecht via de politie, een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA), bijvoorbeeld een leerplichtambtenaar of het Openbaar Ministerie (OM).

Tijdens de Halt-interventie confronteert Halt de jongere met zijn gedrag en de gevolgen daarvan. Op die manier wordt voorkomen dat jongeren soortgelijke fouten in de toekomst maken. Zo pakt Halt de kans op herhaling van dit gedrag onmiddellijk aan en blijft de samenleving veilig. Ouders worden hierbij betrokken. Jongeren kunnen op

deze manier vervolging en dus een justitiële aantekening voorkomen.

3.4 Gecertificeerde Instellingen

De jeugdbescherming, jeugdreclassering mogen vanaf 1 januari 2015 alleen door speciaal daartoe Gecertificeerde instellingen worden uitgevoerd. In Noord-Holland –Noord zijn er vooralsnog drie Gecertificeerde instellingen:

- Het huidige *Bureau Jeugdzorg Noord-Holland* (na 1 januari 2015: De Jeugd- & Gezinsbeschermers)
- De *William Schrikker Groep*, met een specifiek aanbod voor kinderen met een verstandelijke beperking, een chronische ziekte, lichamelijke beperkingen die blijvende hindernissen in de ontwikkeling tot gevolg hebben, een zintuiglijke beperking en voor meervoudig complexgehandicapte jeugdigen of kinderen van ouders met een (ernstige) beperking.
- Het *Leger des Heils*, met als doelgroep kinderen van ouders zonder vaste woonplaats, of kinderen van ouders die zich meer thuis voelen bij een organisatie met een religieuze basis.

De twee laatstgenoemde organisaties werken landelijk.

3.5 Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming blijft de onafhankelijke, landelijk werkende rijksoverheidsinstelling, die (via de rechter) de toegangspoort vormt voor jeugdbescherming op basis van een eigen oordeel over de situatie in een gezin. De Raad toetst verder of een kinderbeschermingsmaatregel kan worden beëindigd, adviseert over het opleggen van jeugdreclasseringsmaatregelen en kan deze zelf initiëren, fungeert als casusregisseur in jeugdstrafzaken en houdt toezicht op het werk van de instellingen voor jeugdreclassering. De Raad voor de Kinderbescherming valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Als de Raad voor de Kinderbescherming na onderzoek tot de conclusie komt dat geen maatregel nodig is, kan de burgemeester (als hij het hier niet mee eens is) de Raad vragen om dit toch aan de rechter voor te leggen. De Raad is verplicht om dit te doen, maar zal in die gevallen zelf een negatief advies geven.

De gemeente en de raad zullen elkaar in het nieuwe stelsel regelmatig tegenkomen. De noodzakelijke afspraken worden vastgelegd in een samenwerkingsprotocol. Daarbij geldt deze visie als uitgangspunt.

4 Op- en afschaling: de Beschermingstafel

4.1 Kader

Het kader voor de op- en afschaling ligt vast in de door de gemeenteraad vastgestelde Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Noord-Holland-Noord (oktober 2014).

Het kind en gezin staan centraal. Het beleid is erop gericht te voorkomen dat het kind in het gedwongen kader terecht komt. Het gedwongen kader in de jeugdhulp is een uiterste middel, in te zetten als alle andere middelen falen of naar verwachting zullen falen (zie de risicomatrix in paragraaf 2.2).

Indien de zorgen niet voldoende kunnen worden weggenomen in het vrijwillig kader van de jeugdzorg, waaronder ook drang uitgevoerd door of in opdracht van het gebiedsteam, dan worden de problemen besproken in het wekelijks op- en afschalingsoverleg⁴: de Beschermingstafel. Dit overleg bestaat uit de Gecertificeerde instelling(en), de Raad voor de Kinderbescherming, de professionele partij die het kind of de jeugdige heeft aangemeld (veelal het gebiedsteam) en Veilig Thuis. De ouders worden ook voor dit overleg uitgenodigd, tenzij de veiligheid van het kind of hulpverleners dit verhindert.

Tijdens de bespreking aan de Beschermingstafel wordt gekeken of in het voortraject voldoende is gedaan. Zo niet, dan kan alsnog vrijwillige hulpverlening worden ingezet, zo nodig gepaard met drang. Drang is een intensieve bemoeienis met het gezin, waarbij een uiterste poging wordt gedaan om de problemen op te lossen zonder dat daarvoor een gedwongen maatregel nodig is. Soms kan de intensieve inzet van een jeugdbeschermer helpen een dwangmaatregel te voorkomen. In dat geval kan de Gecertificeerde instelling worden gevraagd om een dwangtraject in te zetten. Een drangtraject door een GI kan alleen worden ingezet in opdracht van het gebiedsteam. Wel is voor 2015 de afspraak gemaakt dat de GI's een bepaald aantal drangmaatregelen mogen inzetten om te kunnen laten zien dat zij daarmee zowel inhoudelijk als qua beperking van kosten resultaten mee kunnen boeken. Vanaf 2016 is deze "gedwongen wijktoezicht" afgelopen.

Als de zorgen hiermee niet kunnen worden weggenomen en de veiligheid van het kind in het geding blijft, dan moet de doorgeleiding naar het gedwongen kader snel en duidelijk verlopen met alle waarborgen die hiervoor wettelijk zijn bepaald. De Raad voor de Kinderbescherming wordt gevraagd om onderzoek te doen. Zo nodig vraagt de Raad de rechter om een beschermingsmaatregel op te leggen (onder toezichtstelling, voogdij, uit huis plaatsing, jeugdreclassering). De vraag om een raadsonderzoek kan alleen worden gedaan door een gebiedsteam of door Veilig Thuis.

Een beschermingsmaatregel is, evenals een jeugdreclasseringsmaatregel, tijdelijk. Als de maatregel kan worden opgeheven, wordt dit eveneens besproken bij de Beschermingstafel. Conform de wettelijke bepalingen verzoekt de Gecertificeerde instelling de Raad een toets uit te voeren op de beslissing tot niet verlenging van de ondertoezichtstelling, niet verlenging van de uithuisplaatsing of tussentijdse beëindiging van de uithuisplaatsing. De Raad zorgt hierdoor als onafhankelijke organisatie voor een extra borg op de veiligheid van het kind.

Bij afschaling wordt gekeken welke ondersteuning er vanuit het gebiedsteam, het sociale netwerk en eventueel door hen ingeschakelde specialistische hulpverlening nodig is om te zorgen dat het gezin de verantwoordelijkheid kan blijven dragen.

4.2 Beschermingstafel en rol voorzitter

Het overleg wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van of namens de gemeente(n)⁵. De voorzitter bewaakt de structuur, houdt overzicht en beheerst het volume. Voorgesteld wordt om de Beschermingstafel in

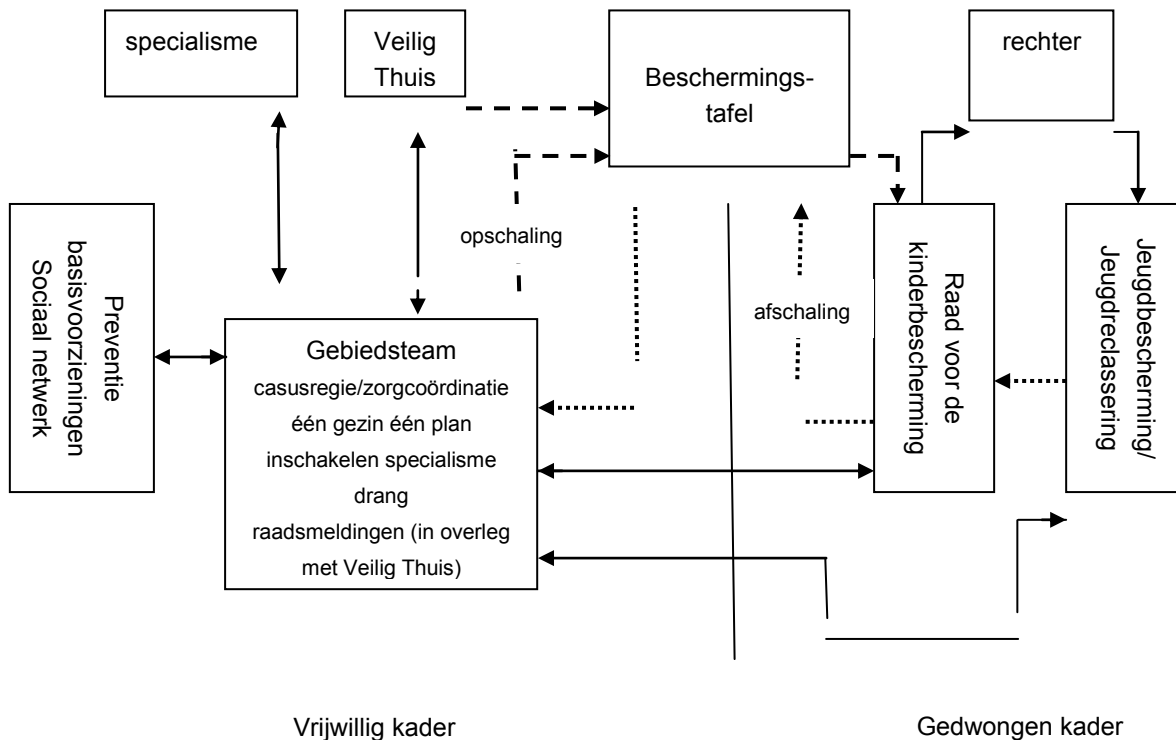
⁴ Dit overleg komt in de plaats van het huidige Casusoverleg Bescherming (COB). Hier overleggen Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming over het starten van een raadsonderzoek

⁵ Zie bijlage voor het functieprofiel van de voorzitter de Beschermingstafel

te richten in het Veiligheidshuis. Daarmee wordt de aansluiting van de strafrechtketen en de zorgketen gewaarborgd en kunnen efficiëntievoordelen worden geboekt door het op elkaar aansluiten van overleggen. Bovendien heeft het Veiligheidshuis de expertise, die nodig is voor het organiseren van een dergelijk overleg.

De rol van de voorzitter namens de gemeenten is een cruciale. Hij/zij bewaakt de gemaakte afspraken, die o.a zijn gericht op het terugdringen van het aantal gedwongen maatregelen. Hij/zij zorgt ook voor beleidsinformatie waarop zo nodig bijgestuurd kan worden. De verwachting is dat de voorzitter daarmee zichzelf terugverdient.

Hieronder is één en ander schematisch weergegeven:

4.3 Rol van de gebiedsteams

De gebiedsteams vormen de basisinfrastructuur in het nieuwe stelsel van jeugdzorg, Wmo en participatie. Het team is verantwoordelijk voor het ondersteunen van gezinnen en kan zelf lichte vormen van hulp bieden. De gebiedsteams doen vooral aan vraagverheldering en bieden kortdurende hulp. Samen met de ouders wordt de zorg gedeeld en besproken welke stappen er door ouders gezet kunnen worden en of/hoe zij daar ondersteuning bij wensen en van wie. Daarbij wordt nadrukkelijk gevraagd naar mogelijkheden in het eigen netwerk van het gezin.

Zo nodig kan, in overleg met het gezin, specialistische hulp worden ingezet. Specialistische hulp schuift aan zolang dat nodig is, maar het gebiedsteam houdt (samen met het gezin) de regie. Waar nodig maakt het gebiedsteam, samen met het gezin en de andere hulpverleners, een hulpverleningsplan. Er wordt afgesproken wie de zorgcoördinatie op zich neemt en een handlingsplan opgesteld met taakverdeling, concrete acties en doelen en een einddatum. Tussenevaluatie en eindevaluatiedatum worden vastgesteld waar moet blijken of de acties voldoende effectief zijn geweest en de situatie voor het kind verbeterd is.

In alle gevallen wordt gewerkt met de aanpak 1Gezin1Plan. Dat betekent dat er altijd een geïntegreerd plan tot stand komt waarin alle zorgen van/over alle gezinsleden in samenhang zijn opgenomen, en ook de hulp op elkaar is afgestemd. Wanneer de veiligheid van betrokken kinderen in het geding is wordt concreet beschreven wat er moet veranderen en samen met ouders een veiligheidsplan opgesteld als onderdeel van het gezinsplan. Dit betekent dat het gebiedsteam voldoende geëquipeerd moet zijn om een veiligheidscheck te doen en een

veiligheidsplan op te stellen. Waar nodig vindt deskundigheidsbevordering plaats op dit gebied.

De casusregie blijft bij het gebiedsteam tot een eventuele kinderbeschermingsmaatregel ingaat en komt terug bij het gebiedsteam als de maatregel wordt beëindigd; vanzelfsprekend vinden er altijd overleg, een warme overdracht en vervolgafspraken plaats.

Er kan een situatie ontstaan waarbij er zorgen zijn over de veiligheid of de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen in een gezin. In dat geval gaat het gebiedsteam met de ouders, en afhankelijk van de leeftijd ook met het kind, in overleg over hulp. Als er desondanks zorgen blijven, kan de nodige druk op de ouders worden uitgeoefend om de aangewezen hulp te accepteren (drang). Zo nodig kan het gebiedsteam daarbij een jeugdbeschermer van een Gecertificeerde instelling consulteren.

Belangrijk is het behoud van de laagdrempeligheid van de gebiedsteams. Ouders moeten hun vragen kunnen stellen zonder dat ze hoeven te vrezen dat ze daarmee de zeggenschap over hun kind in gevaar brengen. De scheiding tussen het vrijwillig kader (gebiedsteams, vrijwillige jeugdhulp) en het gedwongen kader (onder toezichtstelling, voogdij, uit huis plaatsing) wordt gevormd door de Beschermingstafel. Hier wordt als dat nodig is het besluit genomen dat de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek gaat doen op basis waarvan zo nodig de rechter een maatregel kan op leggen.

Als het besluit moet worden genomen dat een gedwongen maatregel noodzakelijk is, is het dus niet het gebiedsteam dat de kinderen "weghaalt". Het is wel de verantwoordelijkheid van het gebiedsteam om, na een traject met het gezin waarin alles uit de kast gehaald wordt (noodsituaties daargelaten), te signaleren dat de bedreiging voor de ontwikkeling niet in een vrijwillig traject kan worden weggenomen of dat de veiligheid niet kan worden gegarandeerd.

Het gebiedsteam kan ook een rol spelen als er een jeudreclasseringsmaatregel is opgelegd. Soms heeft jeugdige of gezin nooit eerder contact met de hulpverlening gehad. Voor deze casus sluit de jeudreclasserder aan bij het gebiedsteam. Samen met de jeugdige, zijn ouders en leden van het team wordt een integraal plan opgesteld, waarin hulpverlening wordt afgestemd en rollen worden verdeeld. Voordeel van deze aanpak is dat hulpverlening aan jeugdige en/of gezin zo nodig door kan lopen wanneer de jeudreclasseringsmaatregel afloopt.

4.4 In welke gevallen kan de Gecertificeerde instelling gevraagd worden drang uit te oefenen?

Het inzetten van drang gebeurt vanuit de gebiedsteams. Zoals hierboven reeds aangegeven, kunnen er redenen zijn om drang te laten uitoefenen door een jeugdbeschermer van een Gecertificeerde instelling. Daarbij gaat het om een **samenloop** van onderstaande kenmerken:

- Als er concrete aanwijzingen zijn die aannemelijk maken dat de veiligheid van de kinderen in het gezin onder druk staat en/of hun ontwikkeling gevaar loopt.
- Als de zorg over (de veiligheid van) de kinderen door verschillende professionals (bijv. leerkrachten, huisarts, politie, betrokken hulpverleners) en andere betrokkenen wordt geconstateerd en gedeeld.
- Als het gezin geïsoleerd in zijn omgeving staat, er geen (zichtbaar) betrokken sociaal netwerk is en de kinderen niet/nauwelijks bij andere kinderen spelen
- Als het gezin contact met hulpverleners consequent afhoudt of weigert, òf als het gezin zegt wel mee te willen werken aan hulpverlening maar het niet echt tot actie komt om de opvoedingssituatie te verbeteren.
- Wanneer ouders er blij van geven geen inzicht te hebben in de gezinsproblematiek en de consequenties hiervan voor de ontwikkeling van hun kind(eren).

Het budget voor het uitoefenen van drang wordt belegd bij het gebiedsteam. Voor 2015 is daarbij de afspraak gemaakt dat 80% van dit budget zal worden gebruikt voor drang vanuit een Gecertificeerde instelling. Dit geeft de Gecertificeerde instellingen de gelegenheid om de effectiviteit van hun drangaanpak aan te tonen. Met de resterende 20% kunnen de gebiedsteams experimenteren met eigen vormen van drang of drang bijvoorbeeld laten uitvoeren door een betrokken jeugdzorginstelling. Op basis van de ervaringen in 2015 zal worden bekeken hoe het budget voor drang vanaf 2016 zal worden ingezet.

4.5 Veiligheidshuis

In de Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is de rol van het Veiligheidshuis ten opzichte van Veilig Thuis beschreven als aanvullend en faciliterend. In het geval van complexe problematiek, waarbij ook sprake is van een samenloop met het strafrecht, kan in het Veiligheidshuis een Individueel Casusoverleg (ICO) worden georganiseerd. Ook zal het de Beschermingstafel worden georganiseerd in het Veiligheidshuis.

4.6 Veilig Thuis

Zo mogelijk treden de gebiedsteams bij (dreigende) problemen in gezinnen in een vroeg stadium preventief en zo nodig hulpverlenend op. Dit geldt in principe ook voor situaties van (dreigend) huiselijk geweld of kindermishandeling. Als daarvoor specifieke kennis m.b.t. de problematiek nodig is of de veiligheidssituatie vraagt hierom, dat kunnen de gebiedsteams Veilig Thuis inschakelen voor advies, consultering of het doen van onderzoek. Ook heeft Veilig Thuis een rol bij de hulpverlening die wordt ingezet na bijvoorbeeld het opleggen van een huisverbod.

Veilig Thuis heeft een aantal wettelijke taken en bevoegdheden en vormt dientengevolge ook zelfstandige ingang voor signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Cruciaal is dat de gebiedsteams en Veilig Thuis elkaar informeren en met elkaar afstemmen.

Na iedere melding bij Veilig Thuis maken de experts, in overleg met het gebiedsteam, een analyse van de situatie in het gezin, de familie of het huishouden en van de oorzaken die tot het geweld of de mishandeling hebben geleid. Op basis hiervan maakt Veilig Thuis een veiligheidsplan en adviseert Veilig Thuis het gebiedsteam over het hulpverleningsplan. Het landelijk vastgestelde Handelingsprotocol Veilig Thuis (oktober 2014) is leidend voor de werkwijze van Veilig Thuis.

In die gevallen dat zorgen over de veiligheid en/of bedreigingen voor de ontwikkeling van kinderen niet voldoende kunnen worden weggenomen, kan de casus worden besproken aan de Beschermingstafel zodat een gedwongen maatregel kan worden afgewogen. Dit gebeurt altijd in nauw overleg tussen Veilig Thuis en het gebiedsteam. Op deze wijze wordt ook de verbinding tussen gebiedsteams, Veilig Thuis en het gedwongen kader geborgd.

4.7 Zorgmeldingen van de politie

De politie heeft een belangrijke signaalfunctie als het gaat om verwaarlozing, mishandeling, huiselijk geweld en zorgen om de ontwikkeling van kinderen. In veel gevallen komt de melding bij de politie binnen en is de politie ook als eerste ter plaatse. Afstemming met justitie is van groot belang omdat daarmee een systeem van dwang en drang kan worden gecreëerd dat ondersteunend kan zijn aan het in te zetten hulp- en zorgtraject. Vanaf 2015 gaan alle zorg- en incidentenmeldingen naar Veilig Thuis.

4.8 Monitoring

Bij de monitoring speelt de voorzitter van de Beschermingstafel een belangrijke rol. Hij/zij is niet alleen de bewaker van de afspraken en op die manier een poortwachter naar het gedongen kader, maar signaleert ook trends, die kunnen worden teruggekoppeld naar de beleidsverantwoordelijken.

Tevens zijn er in de samenwerkingsprotocollen afspraken gemaakt over voortgangsgesprekken met de Raad en de GI's. In het contract van de GI's staat dat er overleg volgt als de afgesproken aantallen dreigen te worden overschreden.

Alle inzet van jeugdhulp door de GI wordt gemeld aan de gemeente waar de jongere woont. Dit ter informatie voor de gebiedsteam en omdat de gemeente deze gegevens nodig heeft om de jeugdhulp te kunnen betalen.

4.9 Contactpersoon samenwerkende gemeenten

In de contracten en de samenwerkingsprotocollen zijn afspraken gemaakt, die moeten worden bewaakt, zowel vanuit contractbeheer als op beleidsmatig niveau. De verwachting is dat er lopende het jaar ook bijgestuurd zal moeten worden.

De Gecertificeerde inrichtingen willen graag één contactpersoon voor de samenwerkende gemeenten. Uiteraard zal deze contactpersoon terugkoppelen aan de beleidsmedewerkers van de individuele gemeenten en van hen input krijgen. Vertegenwoordigers vanuit de gemeenten kunnen ook deelnemen aan de voortgangsoverleggen die in de contracten en samenwerkingsprotocollen zijn vastgelegd.

Het voorstel is dat deze rol door de gemeente Alkmaar wordt ingevuld door degene die ook de contracten namens de gemeenten heeft afgesloten.

Bijlage: Competentieprofiel voorzitter Beschermingstafel

Doel functie

De voorzitter is in dienst van de gemeente. Hij of zij voert de regie over de Beschermingstafel en zorgt ervoor dat er in overleg met ouders, kind en ketenpartners een zorgvuldige afweging gemaakt wordt en een keuze gemaakt wordt voor hulpverlening in het niet vrijblijvende kader met zo nodig de mogelijkheid op een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming. De voorzitter zorgt samen met de RvdK voor een juiste beslissing en stelt de veiligheid van het kind voorop. De voorzitter zorgt op alle niveaus voor de verbinding tussen hulpverlening binnen vrijwillig en gedwongen kaders.

Taken

- Screenen van meldingen op feiten en noodzaak wel/geen onderzoek met niet vrijblijvende hulpverlening.
- Delegeren van de planning aan de secretaris.
- Voorzitten van de Beschermingstafel besprekingen.
- Veiligheid kind centraal stellen tijdens bespreking.
- Delegeren van hulpverleningstaken aan ketenpartners.
- Bijhouden van de monitor of dit delegeren aan de secretaris
- Signaleren van knelpunten in het werkproces.
- Doen van verbetervoorstellen voor het werkproces.
- Aan tafel krijgen van ouders en kinderen als dit de melder niet lukt
- Samenwerking zoeken met alle betrokken partijen
- Signaleren trends mbt de ontwikkeling van het aantal maatregelen

Essentiële kennis en gedragsvaardigheden

- Besluitvaardig en snel kunnen handelen als dat nodig is
- Stelt het belang van het kind voorop
- Kan onderscheid maken tussen organisatie belang en gezinsbelang
- Creëert kansen en stuurt op oplossingen die niet meteen voor de hand liggen
- Sensitiviteit voor bestuurlijke verhoudingen
- Beheersing van oplossingsgerichte gesprekstechnieken
- Gericht op samenwerking maar is indien nodig in staat om knopen door te hakken en de regie te nemen
- Bewaart het overzicht (zgn. "helicopterview") tijdens de besprekingen aan de Beschermingstafel.
- Heeft aandacht voor emoties en belangen van ouders en ketenpartners zonder daarbij het einddoel uit het oog te verliezen
- Kan goed plannen, delegeren en het overzicht bewaren ten aanzien van het complete werkproces
- Is in staat om overstijgend te denken en verbetervoorstellen te doen ten aanzien van de werkwijze en samenwerking tussen ketenpartners
- Is iemand die vernieuwend is (zgn. "pionier")
- Kan uitstekend overweg met digitale werkomgeving
- Goede schriftelijke en mondelinge vaardigheden
- Is in staat om te plannen en het overzicht te bewaren
- Stressbestendig
- Kan flexibel zijn en afwijken van het werkproces indien nodig
- Kennis van de sociale kaart en de beschikbare methodieken (SOS, etc.)
- Bekend met de transformatie die plaats vindt binnen de transitie jeugdzorg
- Kennis van de nieuwe Jeugdwet
- Kennis van de procedures binnen de Raad voor de Kinderbescherming.
- Bekendheid met procedures Bureau Jeugdzorg (JB, JR, CIT, AMK), LWI's, CJG, en VH
- Bekendheid en ervaring met de doelgroep (multi-probleem gezinnen, zorg mijdende gezinnen; etc.)
- Relevant HBO+ werk- en denkniveau

Bijlage: Competentieprofiel secretaris Beschermingstafel

Doel functie

De secretaris ondersteunt de voorzitter bij de organisatie van de Jeugdbeschermingstafel. Het doel is dat alle genodigden aanwezig zijn, dat de juiste documenten beschikbaar zijn en dat er verslaglegging plaats vindt van het besluit aan de tafel. De secretaris verricht zelfstandig alle voorkomende werkzaamheden op secretariael en organisatorisch gebied voor de Beschermingstafel. De functie is uitvoerend, organisatorisch en initiërend van aard. De secretaris fungeert als het ware als een zelfstandige spil in het web en heeft belangrijke verantwoordelijkheden.

Taken

- Verzamelen van de meldingen en screenen van meldingen op volledigheid (meldingsformulier, datum, telefoonnummers en e-mail adressen belanghebbenden en hulpverleners)
- Plannen van de bespreking van de gezinnen
- Contact onderhouden met ketenpartners
- Verzorgen van vertrouwelijke correspondentie
- Is verantwoordelijk voor de tijdige en correcte verzending van correspondentie
- Afhandeling van telefoongesprekken en mailverkeer met ketenpartners, ouders en jeugdigen
- Zelfstandige afhandeling van routinematige werkzaamheden
- Notuleren tijdens de bespreking aan de Jeugdbeschermingstafel
- Signaleren van knelpunten in het werkproces
- Levert een actieve bijdrage in het aanpassen en verbeteren van het werkproces
- Bijhouden van de Monitoring & Evaluatie ten behoeve van de uitrol van de pilot
- Bewaakt actiepunten, signaleert en onderneemt actie richting betrokkenen
- Overige secretariële werkzaamheden

Essentiële kennis en vaardigheden

- Uitstekende schriftelijke en mondelinge vaardigheden
- Kan uitstekend overweg met digitale werkomgeving
- Is in staat om te plannen en het overzicht te bewaren
- Stressbestendig
- Initiatiefrijk
- Integer
- Plannen en organiseren
- Kan flexibel zijn en afwijken van het werkproces indien nodig
- Stelt het belang van het kind voorop
- Is in staat om knelpunten in het werkproces te benoemen
- Is in staat om verbetervoorstellen te doen ten aanzien van het werkproces
- MBO+ werk en denkniveau
- Kennis van Microsoft Office en GCOS
- Stelt het belang van het kind voorop